

Stajero" izhaja vsaki teden, datiran z dnevom naslednje nedelje. Strošna velja za Avstro-Ogrsko: za celo leto 3 krone, za pol leta razmerno; v Nemčijo stane za leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; drugo inozemstvo se plačuje naročnino z ozirom na visokost poštnine. Naročnino je plačati naprej. Posamezne številke se prodajajo po 6 vin. Uredništvo in upravitelj se nahajata v Ljubljani, gledališko poslovanje števil. 3.

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubi!

Kmečki stan, srečen stan!

Dopisi dobrodosli in se sprejemajo zastonj, ali rokopiše se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer. Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za 1/2 strani K 32, za 1/4 strani K 16, za 1/8 strani K 8, za 1/16 strani K 4, za 1/32 strani K 2, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 43.

V Ptujju v nedeljo dne 27. oktobra 1907.

VIII. letnik.

Avstro-ogrška nagodba.

Mešetarilo, vozilo, jokalo, grozilo se je in mnogo so izlegli avstro-ogrski ministri jajce nagodbe... Že naprej nagašamo, da je načrt te nagodbe boljši od prejšnje, da pa se ni oziralo temeljne zahteve kmetov.

Vsebinska nagodbe je v kratkem sledeča:

1. Kvota, to je razmerje med doneski avstrijske in Ogrske h skupnimi izdatki (armada, taborišča itd.) bode znašala: za Avstrijo 63,6%, za Ogrsko 36,4%. S tem se je zvišala kvota avstrijskega dela na 2% in je to torej v dobiček Avstriji.

2. Banka. Mi zahtevamo glasom našega programa, da se razdeli avstrn-ogrsko banko. To razširjanje se ni rešilo in se bode šele v zbornici odločilo.

3. Železniške tarife. Naši vladi se posrečilo, da je napravila avstrijske železniške tarife neodvisne od ogrske tarifne politike. Za avstrijske škodljive določbe iz l. 1899 so se odpravili.

4. Železniška zveza z Dalmacijo. Zgradilo se bode železniške proge od Zagreb do Dolenjskem čez Mölling v Karstec ter iz Ogulina čez Otacac v Knin. Vsaka država plača troške za proge v svojem področju.

5. Železnica Kašav-Oderberg, je edina zveza Ogrske čez Avstrijo v Nemčijo bode povečala in izboljšala.

6. Užitninski davki so se tako odpravili, da ne smejo indirektni davki le skupno obremen v obeh državnih polovicah znižati. Kartaska na sladkor ostane v prid Ogrski. Poroščeni od nje bodo le letno 225.00 met. centov v prometu z Ogrsko in 50.000 m. centov v prometu z Avstrijo. Drugače se bode plačalo 100 kil 3-2 kron.

7. Promet z živino. Izvoz prašičov bode goditi le po železnici in le po dovoljenju po 40 dnevni observaciji. Prašiče se uradno prevažajo in pregleda, je-li so bolani. Ako se večkrat privleče prašičjo kugo, se sme uvoz prepovedati. Tudi govedo se preišče na bolezen, kar se jo od sejmov izvozi.

8. Vinski zakon in borza. Ogrska se je zavezala, da bode svoje vinske postavke tako prenapredila, da bode ednake avstrijskim. Tudi glede borze bode več predručajb napravila.

9. Barke. Ta se je šlo večidel le za postavke, ki naj jih imajo barke. Glede podpor vodnih prometnih podjetij se je sklenilo posebno pogodbo.

10. Dvojno obdačenje. Napravilo se je določbe, ki onemogočijo, da bi se podjetja, ki se nahajajo v obeh polovicah države dvakrat obdačilo.

11. Razsodišče. Za prepire glede pogodbe se uredniški posebno razsodišče.

12. Colninska in trgovska politika. Colninska skupnost ostane kakor doslej do konca l. 1917. Colninski dohodki pa so se tako uredili, da je napravila Avstrija dobiček 470.000 kron itd. itd.

To so glavne nove določbe tega načrta. Vse drugo ostane pri starem. Minismo s tem načrtom zadovoljni! Kajti glavne točke kmetkega programa, temeljne naše zahteve niso uresničene. Mi nismo zadovoljni, dokler se sledeče točke ne zgodijo: 1. Ločitev od Ogrske in ureditev gospodarskih razmer na podlagi trgovske pogodbe. — 2. Ločitev avstro-ogrške banke. — 3. Razdelitev colninskih dohodkov z ozirom na razmere uvoza.

Dokler te zahteve ne bodejo uresničene, stojimo v boju. Torej — kmet, bodi pripravljen na boj!

Politični pregled.

Zopet trpinčenje vojakov. V državni zbornici je prišla zadeva do razprave, ki označi z bergalčno lučjo gotove neznesne razmere pri vojaštvu. Svar je sledeča: Dragonca Sammt sta mučila vahtmojster Jacel in cugfirer Sever tako nečloveško, da se je nesrečnež ustrelil. Pred smrtjo je Sammt vso to trpinčenje svojemu očetu

popisal, ki je napravil naznanilo. Jacel in Sever sta bila obsojena vsak na 4 mesece težke ječe. V državni zbornici se je o temu že govorilo in domobranski minister fcm. Latscher je dejal poslancem, da sta Jacel in Sever najostreje kaznovana. V tem času pa sta bila že preko ministrovi glavi pomiloščena; brez da bi se ju degradiralo, se ju je uvrstilo v isti eskadron, da celo v isti cug. Seveda sta ta dva bestiji podobna brezsrčneža pričela vse tiste vojake iz novega trpinčiti, kateri so zoper pričali. Posebno jezo sta imela na dragonca Schrottnerja, ki je bil glavna priča; mučila in trpinčila sta tega reveža tako, da se je tudi ta ustrelil... Torej premislimo: Najprve mučita vahtmojster in cugfirer enega dragonca tako dolgo, da gre nesrečnež raje v smrt. Potem se ju obsodi za ta navadni uboj na 4 mesece ječe. Ali čež 1 mesec se ju že pomilosti in uvrsti v isti cug; pusti se ju iz novega divjati, dokler se zopet drugi dragonec ne ustrelil... To je tako nebovpijoči skandal, tako grozovita dogodbica, da bi se človek ne začudil, ko bi eden ali drugi mučenih vojakov prijel za puško in se rešil svojega zatiralca! To pot so spravili odločni poslanci to zadevo v zbornico. Posledica je, da je bil poslan feldcujmojster pl. Arlhausen, ki je izvršil pomiloščenje, v penzijo. Druga posledica pa mora biti ta, da gre domobranski minister v penzijo. In tretja glavna posledica mora postati, da se pomeže iz vojaščine tisto surovost, brutalnost, ki ni disciplina, temveč pasja sužnost, da se prične tudi pri vojaščini vpoštevati vrednost človeškega življenja...

Cesarjeva bolezen se je obrnila na boljše. Listi poročajo, da je mrzlica minula in da ni več nevarnosti. Kakor se čuje, so se cesarju lahko pljuče vnele, kar bi bilo z ozirom na cesarjevo starost lahko usodepolno. Zdaj je nevarnost minula.

Državni zbor je bil 16. oktobra zopet odprt in se je predložilo v prvi vrsti več nujnostnih predlogov, navadnih predlogov in interpelacij. Potem je govoril ministerski predsednik baron Beck, ki je razjasnil dosedajni načrt

Mežnar Mihal.

Nemško spisal O. J. Bierbaum.
(Nadaljevanje).

Gospod so gotovo dostokrat mislili! Jihova stara žena je bila ravno ob tistem čaju jako godrnjava, skoz celo pri obedu je mrmrala, ja še hujske kak kakšna... Gospod so meli dosta pretrpeti pred joj, na vse vreme so si mislili: kaj bi s staroj napravili? nagno bi jo najrajši pa ne smem! Kak pa bi bilo, če bi jo zadržal, no pa si sam kühjo? Saj mam Mihalovo žvegljo! pa bom vidio, da neseam prav napravio, pa bom malo zbūdijo. Gospoda so tote misli tak prevzele, da so selego od Mihala za eno jezero rajns kúpili. Pri prvi misliki so gospod to staro za šinjak malo preveč družili, pa je hin gratala.

Zaj si gospod po svoji voli dobro kühajo; ne špačjo pútra, pa se tudi ne smilijo črez pišence. En čajt tak šlo, pa le prehitro so gospod previdili, da je, če bi stara küharica, deno bolše kühala, kak gospod sami. Zaj grejo gospod po žvegljo no fúčkajo na jo, tak močno jo pobožno, pa stara Treza se ne gene, mertva je. Gospod pun čemera bežijo k Mihali, no krčijo: ti zlodij, kriv, kaj sem jaz mojo Trezo zaklo, te pa boš ti tudi k vrangi! Gospod vzemajo en žakel, spravijo notri

svinj, tri velke, no sedem malih sem dobio; da bi vi Mihala, zavežejo žakel, no ga nesejo na hrbti, k enemi velkemi potoki. Kak so gospod to breme skoz en les nesli, so opazili, da morajo na stran. Postavijo žakel dol, no grejo dale notri v les. Medtem je prišo en handlar s svinjami, no je zapazio, da se žakel giblje. „Kaj je v žakli?“ zaderse se handlar. „Joj, jaz sem mežnar Mihal!“ — „Kaj delaš ti notri?“ — „Ja se pústim od fajmeštra v nebesa nesti.“ — V nebesa notri?“ — „Ja, v nebesa, pa jaz nebi rad šlo! — Ja jaz sem se mladi, pa herbijšo se tudi mam, drgači bi rad šlo notri, je jako lepo notri.“ — Handlar je bio stari, herbije tudi ne meo, je reko: „Hodi vün, bom jaz šo v žakel, jaz pa rad grem v nebesa.“ — „No te pa le ofnej žnúro!“ Handlar je napravio, Mihal je vün skočijo, handlara pa notri porino no žnúro močno zavezo. Mihal je gno ovoga svinje, tri velke prašičke no sedem malih prascov, domu. Zdjaj pridejo gospod iz germovja, vzemajo žakel na hrbet, no ga nesejo k vodi, veržejo ga notri no se zaderajo: „To maš, hodi k vrangi, ti gnús grdi!“ — Pojdoč napoti so si ga gospod 1 liter kúpti šteli na veselje, da so se totega gnúsa srečno rešili. Pa kak so se gospod prestaršili; kak pridejo blúzi kréme, najdejo Mihala že tam prav veselega med svojimi svinjami. „Keri zlodij te ti drži, ka si se ti ne vtopio?“ — „One gospod, pa deset

mene bol na srđino vrgli, meo bi jaz zaj same velke, debele svinje.“ — „Kaj, na srđino bi te mogo vrči?“ — „Ja, znate gospod, bol na srđini v globočini so bol velke no debele svinje.“ — „Para ti,“ si mislijo gospod, „tak enih deset al dvanajst debelih prašičkov meni tudi nebi škodilo.“ Gospod polúkajo Mihala prav veselega med svojimi svinjami, si naenkrat mislijo: kaj pa, če bi Mihal zmeoj tak napravio, kak jaz žjim? Gospod prošijo Mihala prav po krčanski za odpúščenje, no mu povejo, kaj so si mislili.

Mihal se za vühjo začoha, no reče: „Ja gospod, ki bi jaz tak velki žakel vzeo, ka bi vaš vamp notri plac meo?“ — „Znaš kaj Mihal, zeši moja dva lihna po dugem vkúp, te pa de že dosta velki žakel.“

Zaj greta oba v farof, Mihal zešije gospoda v lihahne, si ga naloži na hrbet. „O je, gospod, vi ste pač žmetni, jaz vas brez tringelta nam dale neso!“ — No, vzemi si en rajns iz moje stúfne, pa ja ne več, jaz mam vse dobro prešteto.“ — Pej ti gospod, si misli Mihal, „ti si nas več tvojih penez štéo. Mežnar vzeme gospoda na ramo, nese ga do vode, vrže ga notri no zakrči: vzemte si samo te debele svinje!

Mihal je šo včasí domu no najprle v farov, vzeo je tam štúfno, no prešteo peneze, bilo je 8379 rajnskof no 13 krajcarov.